

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 35.

V Ljubljani, 31. velikega srpana 1906.

XLVI. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Slavnost srbskega učiteljstva. — Naš denarni zavod. — Avstrijska enakopravnost. — Novi šolski in učni red. — Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Slavnost srbskega učiteljstva.

Belgrad, stolno mesto kraljevine Srbije, je imel od 17. do 22. t. m. za goste najboljše sinove srbskega naroda — učiteljstvo. Srbsko učiteljstvo je prihitelo v srece svoje domovine z vseh strani, koder govore srbski jezik. Prišli so učitelji in učiteljice iz kraljevine, Črne gore, Bosne in Hercegovine in iz Avstro-Ogrske. Slovensko, hrvaško in bolgarsko učiteljstvo je poslalo svoje zastopnike, da se prepričajo na lastne oči o delu in napredku bratskega srbskega učiteljstva. Tega pomembnega sestanka se je udeležil tudi češki tovariš Hajný z Moravskega. Slovensko učiteljstvo so zastopali tovariši L. Jelenc, Iv. Šega, Janko Toman in E. Gangl ter učiteljici Ana Tomčeva in Pavla Lapajnetova. Zastopniki hrvaškega „Saveza“ in „Hrv. pedagoško-književnega zbora“ so bili gg Tomislav Ivkanec, Davorin Trstenjak, Milan Pejnović in Janko Leskovar, Bolgare pa je zastopal g. Dimiter Granscharoff iz Plovdiva. Vsega učiteljstva je bilo tiste dni v Belgradu okrog 2000. Bili so lepi dnevi dela in navdušenja.

V Belgradu smo uživali največjo in najpopolnejšo slovansko gostoljubnost, ki je ne odplača nobena zahvalna beseda. Zastopniki slovenskega učiteljstva so predvsem dolžni najodkritosrčnejše zahvale srbskemu tovarišu Jovanu P. Jovanoviću, učitelju in uredniku „Prosvete“ v Kragujevcu. Žrtvoval nam je vse, česar je zmožno plemenito srece navdušenega srbskega učitelja. Hvala in čast mu bodi!

Sprejem.

Zastopniki hrvaškega in slovenskega učiteljstva so se pripeljali v Belgrad dne 17. t. m. zvečer. Na kolodvoru jih je pričakovalo okrog 200 učiteljev z Mih Stanojevićem, urednikom belgrajskega „Učitelja“, in z Jovanom Jovanovićem na čelu.

Drage goste je pozdravil g. Jovanović, izrazujoč veselje, ki so ga napravili srbskemu učiteljstvu s svojim prihodom.

V imenu Hrvatov se je zahvalil g. Tomislav Ivkanec, v imenu Slovencev tovariš E. Gangl. Burno pozdravljeni so se gostje odpeljali v mesto. Srbski učitelji so prepevali domorodne pesmi. Hrvate in Slovence so spremili v hotel „Kasino“, učiteljice pa v hotel h „Grški kraljici“.

Zborovanja, izleti in druge prireditve so se vršili natančno po vzporedu, ki smo ga tudi mi priobčili.

Učiteljska skupščina.

V soboto, dne 18. t. m., se je vršila skupščina srbskega učiteljstva iz kraljevine. Bila je to XXIII. skupščina srbskega „Učiteljskega udruženja“, ki je praznovalo petindvajsetletnico svojega plodonosnega delovanja. Slavnostna dvorana na vseučilišču je bila natlačeno polna. Otvoritvi skupščine je prisostvoval naučni minister g. Andra Nikolić, ki je imel obsežen in lep govor, s katerim je hvalil delovanje srbskega učiteljstva in ga izpodbujal k nadaljnemu delu, ki bodi domovini v čast in korist.

Za predsednika skupščini je bil izbran g. Sokolović, za II. predsednika pa g. Uroš Blagojević. Skupščina je trajala ves dan. Zborovalci so obravnavali o poročilu in predlogih glavnega in nadzorovalnega odbora, o predlogih odborov učiteljskih društev in članov „Učiteljskega udruženja“ in o določitvi proračuna. Z volitvijo glavnega in nadzorovalnega odbora in z razdelitvijo spomenice „Učiteljskega udruženja“ je bila skupščina zaključena.

Zvečer ob 7 je bil sestanek na velikem vrtu hotela pri Kolareu. Tu je prišel med Slovence naš rojak g. podpolkovnik Vukasović-Stibil, komandant srbske žandarmerije.

Tekom dneva smo si ogledali mesto. Šli smo tudi v „Jugoslovansko čitalnico“, ki nam jo je razkazal g. arhitekt Kosta Jovanović. V „Jugoslovanski čitalnici“ imajo tudi naš list.

Prvi kongres srbskega učiteljstva.

V nedeljo, dne 19. t. m., se je začel zjutraj ob 8. uri prvi kongres vsesrbskega učiteljstva v vseučiliški dvorani.

Kongres je otvoril g. Uroš Bogojević, predsednik „Učiteljskega udruženja“, in je dal takoj besedo naučnemu ministru g. Nikoliću, ki je proslavljal srbsko učiteljstvo, delujoče na ši jenju prosvete. Samo z delom se doseže bogastvo tako materialno kakor moralno. Delo je v naših rokah. S tem edinim sredstvom so se dvignili ostali narodi, pa se dvignemo tudi mi. (Burno ploskanje.)

Predsednik Blagojević je potem hrvaške in slovenske delegate predstavil ministru.

Ko je bilo izbrano predsedstvo in tajništvo, je dobil besedo tovariš L. Jelenc, ki je pozdravil kongres nekako s temi besedami:

Čestita gospoda!

„Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, ki združuje v sebi 33 učiteljskih društev po Kranjskem, Primorskem in Štajerskem z blizu 2000 člani, je izvolila pri letošnji glavni skupščini v Šoštanju posebno deputacijo, ki naj gre v Vašo lepo prestolico, v Vaš ponosni kraljevski Belgrad, da se udeleži slavja 25 letnice „Učiteljskega združenja“ v svobodni kraljevini srbski, da se udeleži Vaših zborovanj in posvetovanj, ki se s tolikim sijajem vrše te dni.

Dvojen je bil namen, dragi bratje, da je prišla deputacija slovenskega učiteljstva med Vas. Prvi je, da se bolj natanko spoznamo s srbskim učiteljstvom, z njegovim delovanjem in stremljenjem. Do sedaj smo se poznali le po imenu, natančno se spoznati nismo imeli prilike. Odslej bo to drugače. Spoznavati se hočemo vedno bolj in bolj, ne le po telesu, temveč tudi po duhu in srcu. Združiti se hočemo v tesno zvezo in drug ob drugem delovati v prosep in napredek jugoslovanskega šolstva, v boljše in sijajnejšo bodočnost slovanskih narodov ter v blaginjo jugoslovanskega učiteljstva. To je bil naš prvi in poglobilni namen, da smo prišli k Vam, dragi bratje. (Živijo!)

Drugi pa je ta, da Vam o proslavi 25 letnice „Učiteljskega združenja“ v kraljevini srbski iskreno čestitamo na krasnih uspehih, ki jih je doseglo srbsko učiteljstvo v tej impozantni organizaciji v minulem četrstoletju na šolskem polju, na polju prosvete in napredka. Mnogo smo brali po učiteljskih in drugih listih o Vaših trajnih uspehih, zdaj pa smo se prepričali o tem na lastne oči. Ko se vrnemo med svoje slovenske tovariše, pripovedovati jim hočemo z živo besedo, kako intenzivno, s kakšno neumorno pridnostjo in vztrajnostjo deluje srbsko učiteljstvo v prid ljubljenega mu naroda in tako posrednje tudi v prid vsega jugoslovanstva. (Ploskanje.)

Naročili pa so nam tudi naši tovariši, da prav presrečno pozdravimo vse srbsko učiteljstvo. V imenu 2000 slovenskega učiteljstva, ki deluje tam gori ob znožju našega Triglava, ki prebiva ob bregovih bistre Save, Drave in Soče ter ob obalih Jadranskega morja, Vam izročam, dragi bratje, te iskrene pozdrave ter Vam kličem v njihovem imenu iz dna srca:

Svobodnim bratom svobodne kraljevine srbske najpresrečnejši „Na zdar“ in navdušeni „Živeli“! (Ploskanje. Klici: Živeli Slovenci!)

Gosp. prof. Tomislav Ivkanec, odposlanec „Hrvaškega pedag.-knjiž. zbora“, pozdravlja kongres. Pravi, da je nas vseh dolžnost, da prosvetimo narod. Tem potom pridemo do svobode. Mi se divimo vašemu delu. Jutri bomo delali dalje, pa da složno vzkliknemo: Naprej! (Odobranje.)

G. Davorin Trstenjak, zastopnik hrvaškega „Saveza“:

Draga i rodjena braćo!

Dolazim iz kršne Like, sa hladnih velebitskih stijena, ali me dovede ovamo vruće srce. Nosim vam bratski pozdrav od „hrvatskoga učiteljskoga saveza“ i od učiteljstva Like i Krbave, od dva brata blizanca, od Srba i Hrvata. Dodjoh, da se na ovom bratskom i junačkom ročištu ohrabrim i da možda i vas sokolim, pa da služimo svi kao jedan čovjek, kao sinovi jedne matere, onoj velikoj prosvjetnoj i narodnoj ideji, velikoj, kao što je veliko i Slavenstvo, koje se prostire od skrajnjega istoka do Jadranskoga mora i još dalje; koje je tako ogromno, da mu sunce nikad ne zapada. Toj ideji treba, da služimo složno i promišljeno,

svom snagom i iz dubljive svoje duše, da nam sunce narodne sreće, slave i slobode nikad ne potamni.

Na poslednjoj njemačkoj učiteljskoj skupštini u Monakovu reče njemački učitelj, da je njemački narod opkoljen odasvud jakim narodima, od kojih mu preti opasnost, pa da treba odgojati njemačku omladinu tako, da će se obdržati u narodnoj borbi. Pa kad njemačko učiteljstvo govori o tom jednodušno, gdje je njemački narod tako velik, ujedinjen, jak i napredan: to je kud i kamo veća potreba nama Slavenima, koji smo u teškim geografskim prilikama, opkoljeni jakim i naprednim narodima, da nam je i isti sjeverni Nijemac opasan sa svojim „Drangom nach Osten“; kud i kamo je nama veća nužda, da svoju omladinu tako uzgajamo, da bude sposobna ne samo za kulturnu, nego i za političku i gospodarsku borbu. Zato treba, braćo, da u svojoj omladini raspljujemo čuvstvo hrabrosti, tjelesnu i duševnu eneržiju. Nije dosta, da se duševno ujedini, da omladinu razvijamo intelektualno, moralno i estetski, nego treba, da ju tako ohrabrimo, da bude sposobna, da čuva, brani i promiče svoje narodne svetinje. Zato treba, braćo, da unesemo u krv naše omladine više gvozdja, a u kosti više kремена.

Bismarek reče, da smo mi Slaveni ženski narod, a sami priznajemo, da smo golubinja čudi, pa zato nam baš treba više životne i otporne snage. Tu snagu jačajmo, jer nam ona mnogo treba, ako hoćemo, da se oslobodimo i duševnoga ropstva, u kom nam narod drže domaći neprijatelji svjetla i slobode. Nastojmo, da goluba pretvorimo u sokola, koji će odolijevati i orlu.

Osviješćujmo svoju omladinu, da smo sinovi ogromnoga slavenskoga plemena, pa će joj ta svijest dati veliku moralnu snagu i ponosa. Odgajajmo omladinu tako, da se uzda u svoju snagu, da čuva svoju narodnu individualnost, a da poštuje tudje. Širimo i jačajmo svoje bratstvo, svoje jedinstvo, ali brez svakoga šovinizma, te nikad na štetu, nego u korist filantropizma i humaniteta. Širimo ljubav i bratstvo i radimo o svom duševnom i kulturnom jedinstvu a bez svakoga preziranja.

Nas svaki, bio Slovenac, Hrvat, Srbin ili Bugarin, ima u svojoj kući protivnika, pače žestokih dušmana, a to su neprijatelji slobode misli, slobode savjesti, slobode nauke, u jednu riječ, to su neprijatelji svjetla, neprijatelji duševne slobode, a po tom neprijatelji škole i učiteljstva. Ti su neprijatelji dobro organizovani i jaki, a mi ćemo ih savladati i izvoštiti školi i učiteljstvu prava i slobodu, budemo li svi učitelji od Triglava do Balkana kao jedan čovjek, budemo li ujedinjeni u duhu i srcu, i budemo li složno vojevali po jednome planu.

Braćo! Kad naši ljudi idu u rod, donose svojim milim i dragima darove. I ja vama nosim dar, koji će vas razdragati, a taj je u najnovijem pojavu i događaju. Nigdje u Hrvatskoj nijesu se braća Srbi i Hrvati tako zavadili, kao baš u Lici. Kod zdravih očiju bila su braća slijepa, ali kod poslednjih su saborskih izbora progledala, složila se i kametom potukla svoga dušmana. Dogovoriše se, da će na biralištu najodličniji Srbin nositi hrvatski barjak, a najodličniji Hrvat srpski barjak, da se tako na najkrasniji način manifestuje sloga i bratstvo Hrvata i Srba, nama na radost, a dušmanima na užas.

Za tu slogu mnogo su učinila braća učitelji, Srbi i Hrvati. Taj dar primite braćo i sestre, i privijte ga na svoje grudi. U to ime ja vas pozdravljam. (Ploskanje. Klici: Živeli bratje Hrvati!)

Naposled je pozdravil kongres šolski nadzornik iz Črne gore, g. Plamenac, v imenu črnogorskega učiteljstva.

G. Jov. P. Jovanović pozivlja zborovalce, da se udeležje polaganja vencev pred spomenikom Jovana Gavrilovića, največjega dobrotnika učiteljstva v kraljevini Srbiji. Ker je ta

dvorana premajhna, predlaga, da se nadaljuje kongres popoldne ob 2. uri pri Kolarcu.

Potem so odšli kongresisti v saborno cerkev, kjer je bil tudi kralj Peter.

Proslava Gavrilovića.

Iz cerkve so odšli zborovalci v dolgih vrstah na Kalamegdan, kjer so položili vence pred spomenikom Jovana Gavrilovića.

Pred spomenikom je prvi govoril v imenu „Učiteljskoga udruženja“ njega podpredsednik g. P. Jovanović. Drugi je govoril g. M. Kostić iz Bosne.

V imenu slovenskega učiteljstva je govoril tovariš E. Gangl tako-le:

V knjigi „Život in rad Jovana Gavrilovića“, ki jo je izdalo „Učiteljsko udruženje“, sem čital tudi Gavrilovićevo poslednjo voljo, njegov testament. Čital sem že mnogo knjig, ki se tičejo učiteljskega stanu, ali priznati moram javno in odkrito, da nisem še nikjer in nikdar čul takih besed kakor v omenjeni knjigi, ki bi tako jasno izpričevale globoko ljubezen do učiteljstva! Člen I. tega testamenta se namreč glasi: „ . . . Da se od istog imanja osnuje penzioni fond za udovice i siročad učitelja i učiteljaka osnovnih škola u knjaževini Srbiji.“ — Tedaj, ko je bil Jovan Gavrilović član „državnog saveta“ in sedanje kraljestvo Srbija še kneževina, je vladala v srbskih učiteljskih rodovinah ona znanka vsega učiteljstva vseh časov in vseh dežel — težka, trda beda! Ta beda je bila toliko večja, ker ji je bil spremljevalec strah pred bodočnostjo. Srbske učiteljske rodovine niso imele penzije. Umrl je učitelj — glava rodovine — in vsi, ki so ostali za njim, so bili vrženi v plen pomanjkanju in trpljenju. Toliko, da niso govorili o nehvaležnosti domovine.

In kdo je domovini največji dobrotnik, ako ne oni, ki posveča ljubezen svoje rodoljubne duše učiteljstvu, ki je vir narodovi prosveti? Saj ima bodočnost samo tisti narod, ki pije iz živega studenca vede in omike svojo moč in energijo. In koliko je vredna ta ljubezen šele tedaj, ako je ne izpričuje sama lepa beseda, nego ako jo kaže plemenito, človekoljubno dejanje! In taka je bila Gavrilovićeva ljubezen do srbske zemlje! Taka — v dejanju dokumentovana ljubezen do srbske zemlje je bila Gavrilovićeva ljubezen zategadelj, ker je svoje bogate darove žrtvovala učiteljstvu, ki vzgaja narodovo bodočnost — njegovo mladino. Da, Gavrilović je dal svojemu narodu učiteljstvo, zato ni samo dobrotnik učiteljstva, zato je dobrotnik tudi svoje domovini!

In zato se mi zdi Jovan Gavrilović reprezentant istinitega rodoljubja. Tudi mi Slovenci, ki stojimo ob boku Jugoslovanstva, imamo svoje velike može, ki jih ljubimo in častimo njih spomin. A kako je le ena kraljevina Srbija, tako je na vsem širokem svetu le en Gavrilović, in ta je vaš! Vaš je z vsemi svojimi plemenitimi dejanji. In ako smemo reči, da slovanska plemena veje enega velikega debla, tedaj smemo reči, da je Gavrilović tudi naš, saj ga je rodila svobodna zemlja srbska, ki je slikovit del mogočnega slovankega ozemlja!

Jovan Gavrilović, sodobnik in sodelovalec velikega Vuka Karadžića, ena izmed najmarkantnejših osebnosti svoje dobe, imetnik visokih časti in odbkovanj je okrasil svoje plodonosno življenje z vencem neminljive slave, ko je s svojo poslednjo voljo objel srbsko učiteljstvo. Tako je tedaj, ko je sklepal račune svojega življenja, otel sebe pozabnosti, postavivši se za zgled svojemu ljudstvu, kako mora služiti domovini. In zato je Gavrilović tudi učitelj svojemu narodu, saj mu govori njegovo življenje, kakšna bodi prava domovinska ljubav!

Srečen sem, da mi je danes dana prilika, v imenu naprednega slovenskega učiteljstva poklanjati se manom velikega Gavrilovića. To cvetje, ki ga polagamo tu pred njegov spomenik, bodi samo skromen znak našega globokega spoštovanja. To cvetje ovne in zamre, preden ostavimo srbsko zemljo. Ali ako bi ga mogli poživiti z žarom svojih duš, tedaj bi d-htela roža nezvenelka ob Gavrilovićevev spomeniku dotlej, dokler bo utripalo zadnje srce poslednjega slovenskega učitelja!

Slava Jovanu Gavriloviću!

Naposled je govoril še g. Tomislav Ivkavec, ki je proslavljal Gavrilovića v imenu „Hrv. ped.-knjiž. zbora.“

Nadaljevanje kongresa.

Popoldne ob 2. uri se je nadaljeval kongres v veliki dvorani pri Kolarcu. Dvorana je bila polna do zadnjega kotička.

Prvi se je oglasil za besedo g. Ranko Petrović kot odposlanec profesorskega društva, ki pozdravlja kongres v imenu svojih tovarišev.

Potem je prišlo na dnevni red čitanje referatov.

G. Mih. Stanojević čita referat o stanju osnovnih šol v Srbiji. Najprej govori o zgodovini postanka osnovnih šol. Pismenih je bilo 1900. leta 423.000, a sedaj jih je po najnovejši statistiki 650.000. Dijakov je bilo v preteklem letu 170.000, šolanje enega dijaka pa stane vsa štiri leta 36 dinarov. Dalje govori o delovanju učiteljstva v srbskih humanih društvih. Koncem govora želi, da ustvari učiteljstvo s pospeševanjem prosvete narodu čim lepšo bodočnost. „Živel srb ki narod!“ (Odobranje.)

G. D. Popović, glavni šolski referent iz Karlovca, je prečital referat o stanju srbskih osnovnih šol v zemljah krone sv. Štefana. Govori o zgodovini razvitka srbske osnovne šole in oblastih, ki nasprotujejo srbskim osnovnim šolam. Pravi, da so razmere za učiteljstvo in prosveto vrlo težke, a vendar se nada, da bo bolje. Sedaj smo na pragu svobode. (Ploskanje.)

G. Vojslav Borić, šolski referent iz Sarajeva, čita referat o srbskih šolah v Bosni in Hercegovine. Kongres prosi, naj mu oprostijo, ker ne more povedati vsega, kar bi bilo treba, da pove. Pred okupacijo, pravi, smo imeli 94 osnovnih šol, bogoslovje v Banja Luki, realko in višjo deklško šolo, a sedaj je vsega skupaj 76 srbskih osnovnih šol in deklška šola. Bogoslovje je v vladnih rokah. Govori o prvih idealnih učiteljih v Bosni: o V. Pelagiću, Stevi Petranoviću, Margetiću, A. Tuškaloviću, Nikatinoviću in dr. Pred okupacijo smo imeli tudi potujoče učitelje, ki jih danes ni. Iz osnovnih šol so izključili srbsko zgodovino in vse knjige iz Srbije, ki so jih od tam pred okupacijo prejeli zastoj. Razpravlja o težkem položaju učiteljstva. Konča z zagotovilo, da bodo srbski učitelji v Bosni in Hercegovini vztrajali v borbi. (Burno ploskanje.)

G. S. Samarčić iz Pljevalja je prečital referat o stanju srbskih šol v Stari Srbiji in Macedoniji. Tam je 251 šol in 10 000 mladine. Mi smo pravi, tamkaj faktor, ki mora vsak z njim računati. (Ploskanje.)

Ker niso došli referenti za Črno goro in Dalmacijo, je prečital njih referate g. Jovanović. Po em so prečitali brzozjavne pozdrave. Burno je bila pozdravljena brzozjavka g. župana Hribarja. Učitelj Maksimović je prečital svojo pozdravno pesem „Dobro nam došli!“

G. B. Djordjević, učitelj iz Zemuna, je prečital referat: „Nekateri najglavnejši principi v pouku za vse šole“. Predložil je primerno resolucijo.

G. Dj. Mihajlović iz Bume je prečital referat o izobrazbi učiteljstva in predlagal resolucijo.

G. M. Djordjević iz Novega Sada je prečital referat o delu učitelja za narodno kulturo.

G. J. Blagojević iz Belgrada priporoča učiteljstvu, naj čim bolj širi pedagoške liste. Predlaga primerno resolucijo.

G. M. Klicin predlaga, da bodi tak list „Učitelj“, glasilo „Učiteljskega združenja“

Sprejete so bile vse resolucije in ta predlog. Izvesti jih mora glavni odbor „Učiteljskega združenja“. Vse delovanje kongresa z referati priobči „Učitelj“ v svojem jubilejskem zvezku.

Kongres je trajal do 7. ure zvečer. Občudovali smo vztrajnost zborovalcev, ki so vztrajali v nabito polni dvorani od začetka do konca ter poslušali vse obsežne referate z največjim zanimanjem.

Koncert.

Zvečer je bil v veliki dvorani pri Kolareu na čast gostom koncert. Belgrajski listi so pisali, da ni bilo še pri nobenem koncertu v Belgradu tolikega navala občinstva. Dvorana je bila tako polna, da je vladala uprav tropična vročina. Več sto ljudi je moralo oditi, ker ni bilo dobiti prostora za nobeno ceno. Pri koncertu je sodelovala vojaška godba, belgrajsko pevsko društvo in mešani zbor učiteljstva mitropolije karlovaške. Vse točke obsežnega vzporeda so izvajali z občudovanja vredno preciznostjo, ki je povzročala pravcati vihar navdušenega in zasluženega odobravanja.

(Konec tega poročila priobčimo prihodnjič.)

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca mal. srpana 1906 K 177.464·06.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Avstrijska enakopravnost.

Pred nami leži 164 strani obsežno „Poročilo o mestnih ljudskih šolah v Ljubljani koncem leta 1905/6“. — Knjiga sama na sebi je pač precej malenkostna, ker obsega v večini imena ljubljanske ljudske šole obiskujočih učencev in učenk, a karakteristična, nad vse zanimiva je pa statistika, ki se nahaja na straneh 136. in 148. o učencih in učenkah nemških mestnih ljudskih šol slovenske metropole. — In ta statistika nam je potisnila pero v roko.

V istini ne vemo, ali se nahaja oni velepomembni rek v cesarskem dvoru na Dunaju, glaseč se „Justitia fundamentum regnorum“ le v posmeh vsemu svetu, ali je ta izrek le nekak dokaz, da Avstrija ne pripoznava tega gesla, boječ se zamere na severu.

Oglejmo si dotična statistična pregleda natančneje! Na strani 136. vidimo, da je obiskovalo l. 1905/6 nemško mestno deško petrazredno ljudsko šolo 227 učencev, povprečno v enem razredu 45·4 učencev, torej natanjčno ono število, ki jih predpisuje šolski zakon. Umevno je, da je učni jezik te šole izključno nemški. Po narodnosti se dele ti šolarji sledeče:

Nemcev (?) 130 učencev, Slovencev 83 učencev, drugorodcev 14 učencev.

Za 130 nemških učencev — a če bi natanjčneje preiskali te pristne nemške otroke, ne dobimo niti polovice pravih Nemcev — mora ljubljanska mestna občina vzdržavati petrazrednico.

Zanimive so tudi letnice, kako se je ta šola razširjala: l. 1888/9 je bila ta šola le dvorazrednica. Ako se ne motimo, jo je takrat morala občina, oziroma deželni odbor ustanoviti kar na brzojavni poziv c. kr. naučnega ministrstva! C. kr. dež. šolski svet kranjski jo je kreiral z dopisom z dne 29. oktobra 1888, št. 2051. — Trirazrednica je postala l. 1890/1 z dopisom c. kr. dež. šolskega sveta z dne 8. oktobra 1890 l., št. 2233. — L. 1891/2 je bila že štirirazrednica, tozadevni ukaz c. kr. dež. šolskega sveta je datovan z dnem 28. septembra 1891, št. 1986, a petrazrednica je postala za l. 1895/6 na podlagi dopisa tistega urada z dne 26. decembra 1895, št. 3037.

Velevažni so tu pač datumi posameznih dopisov c. kr. dež. šolskega sveta!

Nemška dekliška ljudska šola v Ljubljani je osemrazredna in šteje 461 učenk, povprečno na 1 razred 41·9 učenk, zakaj šola ima faktično 11 razredov. Zakon se strogo izvršuje. Po narodnosti je:

Nemk 292, Slovenk 155, drugorodkinj 14.

Torej za 292 pristnih (?) Nemk mora občina zopet vzdržavati kar enajstrazrednico, tedaj za 26·54 učenk že en razred. — Šola se je tako-le razširjevala: L. 1887/8 je bila z ukazom c. kr. dež. šolskega sveta z dne 15. septembra 1887, št. 1831, ustanovljena kot dvorazrednica. — L. 1888/9 se je razširila v trirazrednico, ukaz c. kr. dež. šolskega sveta z 2. oktobra 1888, št. 2252.

Štirirazrednica je postala 1889/90 l., dopis tistega urada z dne 17. oktobra 1889, št. 1811. — Petrazrednico so osnovali l. 1890/1 na podlagi tistega odloka z dne 29. septembra 1890, št. 2124. Šestrazrednica je bila ukazana z odlokom z dne 26. decembra 1895, št. 3037 za l. 1895/6, a v osemrazrednico so jo razširili za l. 1900/1, ukaz dež. šolskega sveta z dne 29. oktobra 1900, št. 2889.

Ogleda vredni so zopet dnevi posameznih ukazov, prišli so vselej „post festum“.

V naslednjem pa hočemo pokazati, kako se ozira na slovensko dečo v slovenskih mestnih šolah mesta Ljubljane glede števila učenk in učencev po posameznih razredih:

I. Prva mestna petrazredna deška ljudska šola v Komenškega ulicah je štela l. 1905/6 10 razredov s 564 učenci; 1 razred imel povprečno 56·4 učencev.

II. Druga mestna osemrazredna deška ljudska šola na Cozovi cesti je štela l. 1905/6 15 razredov s 782 učenci: 1 razred imel povprečno 52·13 učencev.

III. Tretja mestna petrazredna deška ljudska šola na Erjavčevi cesti je štela l. 1905/6 6 razredov z 272 učenci: 1 razred štel povprečno 45·3 učencev.

III. Mestna slov. osemrazredna dekliška ljudska šola pri sv. Jakobu je štela l. 1905/6 18 razredov s 1040 učenkami: 1 razred povprečno 57·77 učenk.

IV. Mestna dvorazredna ljudska šola na Karolinski zemlji je štela l. 1905/6 2 razreda s 126 učenci in učenkami: 1 razred imel povprečno 63 otrok.

Primeri naj si napravi vsakdo sam!

S kako škrupoloznostjo postopa onaista c. kr. oblast, ki tako čuva ljubljansko nemško dečo, pri snovanju posameznih ljudskih šol ali pa pri njih razširjanju, o tem bi se pa dalo pisati cele knjige. Razredi so naravnost natlačeni, otroci sede

na tesnem liki sardele, in potem pridejo še razni kritikastri, ki vpijejo, da učiteljstvo ne stori nič itd.

Menda bi bilo pač odveč, ako bi hoteli primerjati gorečo ljubezen naše preskrbne c. kr. oblasti, ki jo goji napram slovenski deci v Trstu, Gorici in na Koroškem.

Tržaško ljudsko šolsko vprašanje bo menda — menda pravimo — rešeno obenem z volilno reformo, zakaj oni — tajinstveni kompromis, sestojč iz samih taktičnih potez, sklenjen med „Slov. ljudsko stranko“ — ki ji načeluje mož, kateremu je sedanje ljudsko šolstvo prokletstvo za slovenski narod — kumovala sta mu tudi odlična sokoliča Spinčič et Gregorčič — in med laško kamoro, ima za podlago dovoljenje in ustanovljenje toliko slovenskih ljudskih šol v Trstu, kolikor jih bodo hoteli slovenski starši.

Enaka usoda čaka goriško ljudsko šolstvo. „Šolski dom“ bo lahko izročal vse njemu došle darove „Družbi sv. Cirila in Metoda“, in naši pomlajeni družbi se odpre s tem nov vir dohodkov. In kakor preklinjamo sedaj izdajice istrskih in goriških Slovanov ter koroških Slovencev, tako bomo še blagoslavljali mojstrske poteze vrlih zastopnikov „Slovenske ljudske stranke“!

In kaj naj rečemo o koroških Slovencih? — Menda jih je nad 68.000, a imajo po uradni statistiki samo 3 slovenske in 83 utrakvističnih ljudskih šol. A kake so te utrakvistične šole, o tem nas najbolj pouči c. kr. učiteljšče v Celoveu.

Upamo, da se bodeta v Ljubljani obe stranki, t. j. klerikalna in liberalna, našli meseca septembra t. l. na skupnem delu, namreč pri agitaciji proti ljubljanskim nemškim šolam. — Toplo jima priporočamo, da napravijo nekaj skupnih javnih shodov s programom: „V ljudske šole se sprejemajo le taki otroci, ki so zmožni dotičnega učnega jezika!“

Novi šolski in učni red.

Pri „Zavezini“ skupščini v Šoštanjju poročal tovariš Janko Likar.

(Konec.)

III. Klasificiranje.

Za klasificiranje nračnosti imamo petero redov: 1. lobenswert, 2. befriedigend, 3. entsprechend, 4. minder entsprechend, 5. nicht entsprechend. Za pridnost: 1. ausdauernd, 2. befriedigend, 3. hinreichend, 4. ungleichmäßig, 5. gering. Za napredek: 1. sehr gut, 2. gut, 3. genügend, 4. kaumgenügend, 5. nichtgenügend. Za vnanjo obliko: 1. sehr gefällig, 2. gefällig, 3. mindergefällig, 4. nicht gefällig, 5. nachlässig. Obžalovati je, da moramo — kakor dosedaj — tudi nadalje še klasificirati štirikrat na leto. To je nepotrebno in brez pomena; v prvem šolskem letu prvega četrletja pa celo nemogoče. Če dobiš v svoj razred 50—60 učencev, jih ne spoznaš dobro v 2½ mesecih. Dostikrat se motiš o njih zmožnostih — in klasificiraš v prvem četrletju preugodno ali pa krivično. Tudi v višjih razredih je zaradi obilice predmetov težko se prepričati natanko, koliko znajo posamezni učenci. Poleg vsega tega pa v večini ne dosežajo šolska naznanila svojega namena, ker se pretežna večina našega prebivalstva ne briga zanje. Zadoščalo bi torej popolnoma, ako bi dajali šolska naznanila le dvakrat v letu, kvečjemu trikrat. Starši, ki se zanimajo za napredek svojih otrok, pa itak prihajajo osebno k učitelju, kar je veliko večjega pomena, ker se da ob tej priliki z njimi obravnavati tudi še druge

stvari, ki so važne za odgojo otrok. V zunanji obliki se je uvedla ta izprememba, da se odslej tiskajo tudi šolska naznanila na papir, ki ima vtisnjen cesarskega orla, kakršen papir se je rabil dosedaj za izpustnice.

IV. O dolžnostih in pravicah učiteljstva.

Menim, da ni nobenega izmed nas, ki bi bil pričakoval od tega dela novega šolskega in učnega reda bogve kaj novega. Dolžnosti — teh je mnogo — pravic malo! Predolgo bi bilo, ako bi hotel naštetiti vse to, kar mora učitelj izvrševati. Očrtajmo en dan iz učiteljskega življenja po naših paragrafi: Zjutraj ob 7. uri šolska maša, na to pouk. Če ne trpi pouk do dvanajstih, utaknimo tu notri izlet pod milo nebo, (§ 76., al. 3.) Za kosilo imej učitelj nadzorovanje otrok, ki smejo ostati čez opoldan v šolski sobi (§ 59, al. 3.); ali pa nadzoruj in strezi otrokom v šolski kuhinji. Popoldne šola, po šoli kmetijski pouk, po kmetijskem pouku korigiranje nalog, po korigiranju nalog uporabi vsaj eno uro za lastno naobrazbo (§ 121., al. 4.); po „naobrazbi“ reši došle uradne dopise, potem spiši dnevnik za prihodnji dan in se pripravi za pouk. To ti trpi pozno v noč, pa učitelj še ni gotov; še mnogo, mnogo drugega je, kar ima izpolniti in storiti. O, dela se učiteljstvu ne manjka, da bi pa za to svoje delo dobival primerno plačo — to jim je stranska stvar! Pač jih pa jako skrbi, da ne bi zaslužil učitelj kak krajcar kje posebej. § 126. prepoveduje takozvane posebne ure, ki so dosedaj donašale tuintam učitelju kako kronico, in § 127. skrbi pa še bolj za nas! Ta pa prepoveduje celo jemati daril od šolskih otrok ali njih staršev! No, daril v denarjih — teh se lahko vbranim, ker — jih nam nihče ne ponuja. Če bi mi pa koncem leta dal oče otroka petdesetak zato, ker sem se vse leto trudil z njim, bi bil nespameten, ako bi ga ne vzel; saj vzamejo drugi gospodje, ki so malo več kakor jaz, še več kakor petdesetak. Krut pa je celo ta paragraf glede drugih neznatnih daril, ki prihajajo iz najboljših namenov. Babica mi je prinesla krožnik jagod, „zato ker se „matrajo“ z našim Janezkom; sama sem jih nabrala“ — s tresočo roko in veselega, smehljajočega obraza mi je ponudila s trudom nabrani sad. In jaz sem jih vzel in vzel bi jih še sto in stokrat, pa naj pravi paragraf, kar hoče. Jaz ne bi mogel ženice razžaliti, jaz ne bi mogel reči: „Mati, § 127. pravi, da ne smem daril jemati, pojdite in nesite jagode nazaj!“ — Prav taka je, če ti prinese kdo košarico sadja! Učiteljstvo pač samo najbolje ve, kdaj pride dar iz hvaležnosti, kdaj pa iz sebičnih namenov; v zadnjem slučaju bo vsak učitelj odločno odklonil vsak dar, če bi tudi § 127. ne bilo. Nepotreben je tedaj ta paragraf.

Bazen nepotrebnih paragrafov jih je nekaj tudi konfuznih. Najbolj konfuzen se mi vidi § 107: „Personen, die sich weder mit dem Reifezeugnisse noch mit dem Lehrbefähigungszeugnis ausweisen vermögen, dürfen an öffentlichen Volksschulen nicht verwendet werden“.

To je dobro in pametno! Toda ta paragraf še ni končan; glasi se namreč dalje: „Wenn jedoch für eine erledigte Lehrstelle keine geprüfte Lehrkraft zur Verfügung steht, kann die Landesschulbehörde ausnahmsweise die Verwendung einer Aushilfskraft erlauben“. Prej kategoričen „dürfen nicht“ — no, sedaj se da pa malo „zglihati“: können auch . . .

Pa dobro; nekaj protislovja je tu, pa naj bo! Toda, če berete dalje: „Mit dem Lehrbefähigungszeugnis ausgestattete Personen, die seit mehr als drei Jahren weder an einer öffentlichen Volksschule noch an einer mit dem Öffentlichkeitsrecht ausgestatteten Privatvolksschule gewirkt haben, dürfen an einer öffentlichen Volksschule erst nach neuerlicher

Ablegung der Lehrbefähigungsprüfung oder nach Erwirkung der im § 40, Absatz 2, des Reichsvolksschulgesetzes vorgesehenen Dispens definitiv angestellt werden“ — Če torej to beremo, pa vidimo, da se ne smejo nastaviti definitivno tudi učitelji, oziroma učiteljice ne, ki imajo zrelostni in usposobljenostni izpit. Zgoraj pa pravi ravno isti paragraf, da se smejo nastavljeni tudi taki, ki nimajo niti prvega niti drugega. Takih protislovij je še mnogo v tem šolskem in učnem redu, vobče se pa odlikuje s svojo neodločnostjo. Izrazov — „können auch“ — „in der Regel“ — „nach Tunlichkeit“ — „wo möglich“ — „regelmäßig“ itd. kar mrgoli. Pa prepozno je, da bi se natančneje bavili s tem; predolgo sem že izkušal vašo potrpežljivost — ura gre na polnoč — zato končam.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje)

Učni načrt za risanje v osemrazredni ljudski šoli.

A. Smoter.

Risanje naj goji čut za barvo in obliko na predmetih, ki odajajo učenca, in zmožnost, da more te predmete opazovati in jih preprosto izražati. (Glej zgoraj!)

B. Snov.

1. šolsko leto.

Naloga.

Učenci naj opazujejo preproste predmete iz svojega obzorja in naj jih rišejo po spominu šematiško.

Zgledi.

- Analiza duševnega obzorja. Izbiranje materiala, naslanjaje se na snov iz nazornega nauka. (Pismo, okno, knjiga, miza, tabla itd.)
- Predvaje (prostolehtne vaje) za risanje in pisanje, naslanjaje se na predmete in pojave v navadnem življenju.
- Ilustracije berilom, prizorom iz vsakdanjega življenja itd. Material: Oglje, ovojni papir, svinčnik št. 1, barvnik, cunjica, podlaga (lepenka ali stojalce), priponke.

2. šolsko leto.

Naloga.

Učenci naj opazujejo karakteristične predmete, s katerih abstrahirajo oblike za prostolehtne vaje, ki se tu sistematiško goje (Osnovne oblike, naravne oblike, kombinacije). Izrezovanje, risanje po spominu, ilustriranje.

Zgledi.

Sliva, pakrožnica, eliptičen list (šematiško), limona, skledica, želod, paleta, repa, sod, ogledalo, klobasa, zemlja; krogla, jabolko, črešnja, balončki, čutarica, ročke, mačka, luna; jajce, hruška, kokoš, muf, jagoda, ključalnica; lahke kombinacije itd. Material: kakor v 1. šol. letu; oblika risb večja.

3. šolsko leto.

Naloga.

Učenci naj opazujejo razne okrogle in voglate predmete v lahkih l-zah in naj jih rišejo po neposrednjem naziranju kot barvne in prostolehtne vaje. Izrezovanje, kombiniranje. Opazovanje najenostavnejših perspektivnih pojavov, vaje v viziranju; preproste projekcijske risbe s svinčnikom in črtalom. Risanje po spominu, ilustriranje.

Zgledi.

- Barvne vaje: bel klopčič, žoga, volnati klopčič (barven), balončki, jajca itd.

- Prostolehtne vaje: Ponavljanje elipse in kroga, zanjke osmice. Kombinacije.
- Nazorna perspektiva: krogla, jajce, palice, pletilne igle, kvarte, krožna plošča, svitilnično senčilo, kozarec, škatla, zvezek kuverta itd.
- Risanje z orodjem: krogla, valj, škatla (prizma) itd.
- Po spominu: Razni predmeti, ilustriranje (1 ura na mesec). Material: kakor v 1. šol. letu, akvarelne barve, dvojni čopič in bel krepkejši papir, merilo in šestilo. Vaje s suhim materialom v večji, barvne vaje v mali obliki.

4. šolsko leto.

Naloga.

Risanje po predmetu stopa v ospredje (polagoma). Barvne, prostolehtne vaje, izrezovanje, kombinacije. Perspektivno risanje okroglih (enostavnih) teles; projekcijsko risanje; risanje na pamet (1 ura na mesec).

Zgledi.

- Prostolehtne vaje. Ponavljanje pakrožnice, krožnice in zanjke osmice, kombinacije teh osnovnih oblik. Naravni listi: krhlika, dren, bukev, trpotec, vrba, lovor, španski bezeg ali drugi lažji celorobni listi. — Uporaba teh listov v vrstitve in centrične ureditve.
- Proste vaje s čopičem: slikanje imenovanih listov po obliki in barvi, korenje, redkev itd.
- Perspektivne vaje: okrogle škatle, steklenice, cilindri za svitilnico (prizmatična škatla v najlažji in pozneje v težji leži — bezišče za predmetom na desni in levi strani).
- Projekcijsko risanje in izrezovanje mrež: prizma (4 stranična), kocka, tabla, miza, omara. (Omaljeno merilo 1:2, 1:10 itd.)
- Risanje po spominu: razni predmeti, ilustriranje. 1 ura na mesec. Material: Glej 1. šolsko leto; ovojni in risarski papir, barve, dvojni čopič, šestilo, merilo. Oblika risb: za prostolehtne vaje velika, za barvne naravna, za perspektivne in vse druge primerno omaljena. (Dalje.)

Iz naše organizacije.

Goriško.

Vabilo k izvanrednem obnem zboru goriškega okrajnega učiteljskega društva, ki bo v četrtek, dne 6. septembra 1906 ob 9. uri zjutraj v gornjem prostoru kavarne „Central“ v Gorici. Dnevni red: I. Čitanje zapisnika zadnjega izvanrednega obnega zбора. II. Spremenitev društvenih pravil. III. Samopomoč. IV. Novi šolski in učni red. V. Razni predlogi. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Občni zbor Tolminskega učiteljskega društva se vrši dne 7. septembra t. l. ob 2. uri popoldne v Tolminu s sledečim dnevnim redom: 1. pozdrav predsednika, 2. tajnikovo poročilo, 3. blagajnikovo poročilo, 4. volitev dveh računskih pregledovalcev, 5. nadaljna izobrazba učiteljice in njeno delo izven šole, poročila gđe. Pavšič, 6. razprava o društvenih podružnicah, 7. volitev društvenega odbora, 8. samostalni predlogi in nasveti. Ker je 7. septembra šolski dan, je dovolil c. kr. okr. šolski svet, da smejo udeleženci obč. zбора nadomestiti pouk dne 6. septembra. K obilni udeležbi vabi odbor.

Vestnik.

Iz „Učiteljske tiskarne“. Vsem cenjenim šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom, ki so naročili šolske tiskovine

v „Učiteljski tiskarni“, javljamo, da jim postrežemo z vsem o pravem času. Oni, ki žele dobiti tiskovine takoj, pa prosimo, da malo potrpe, ker imamo mnogo naročil — četudi je konkurenca velika — vsak začetek pa je težak. Tudi „Ročni zapisnik“, ki se tiska v „Učiteljski tiskarni“, izide o pravem času.

25 letnico svojega službovanja bodo praznovali dne 6. septembra t. l. v Ljubljani naslednji tovariši: Bizelj Josip — Peče, Erker Jurij, st. — Spodnji log. Erker Jurij, ml. — Srednja vas, Funtek Anton — Ljubljana, Furlan Jakob — Ljubljana, Gale Fran — Ljubljana, Jelenc Luka — Ljubljana, Klemenčič Ivan — Galicija, Paternost Hinko — Predoslje, Poznik Ivan — Qvčjak, Schmorancer Josip — Maribor in Wittreich Ivan — Ormošnjice. — Sestanek bude 6. septembra ob 10. uri dopoldne v hotelu Lloyd (sv. Petra cesta). Nadaljni vsposed se bude določil tam.

Učitelji so za nič! Tako je nedavno pisal „Narod“, tako pogostoma piše „Slovenec“. Sedaj pa mi vprašamo, kdo pa je dandanes za kaj? „Narod“ trdi vedno, da so klerikalni poslanci za nič, taisto trdi „Slovenec“ o liberalnih poslancih. Čestokrat čitamo, da je ta ali oni uradnik za nič, pa tudi o kakem ministru večkrat pišejo, da je za nič. Na tem svetu je torej o gotovem času vse za nič. Ako bo Bog oče zopet kdaj svet ustvaril, mogoče, da bo takrat napravil — vse dobro!

Zvišanje pokojnine. Ravnatelj I. Lapajnetu v Krškem je c. kr. deželni šolski svet odmeril pokojnino na podlagi 36 letnega službovanja. Zoper to odmeritev se je pritožil na naučno ministrstvo, ki mu je za enoletno službovanje pokojnino zvišalo, ker je dokazal v svoji pritožbi, da je služil 36 let in 7 (oziroma 8) mesecev.

Postojnski okrajni šolski svet je izdal na vse krajne šolske svete sledečo okrožnico: Na podlagi sklepov letošnje okrajne učiteljske konference priporoča c. kr. okrajni šolski svet krajnim šolskim svetom, 1. da izroče vsakoletni proračunjeni denar za nakup samoučil ubogim šolskim otrokom pravočasno šolskemu voditelju proti poznejšemu računu; 2. da naroče šolski list „Popotnik“ za učiteljsko knjižnico ter postavijo dotični znesek v šolski proračun. — Ker se nam pričujoča okrožnica zdi jako pametna in umestna, zato jo vsem ostalim okrajnim šolskim svetom priporočamo v uvaževanje.

Naš članek, ki smo ga priobčili v odgovor na napad „Slovenskega Naroda“, imenuje ta list — trivialno frazeologijo! S tem je, tako misli gospod člankar, pobil naše neovržne dokaze! Seveda živi v veliki zmoti. In v velikih ošabnih mislih tudi, sicer bi ne mogel trditi, da bi našo tiskarno še danes lahko pognal v zrak! Iz vsega „Narodovega“ odgovora zveni tista aroganca in ošabnost, ki smo jo vajeni pri „Slovenecu“. To nas nič ne moti. Povedali smo svoje. Naša vest je mirna. Sedaj samo čakamo, kaj poreče učiteljstvo na obnih zborovanjih svojih društev. Tedaj se tudi narodov člankar prepriča, da nima opraviti s samo klikico, ki je zbrana okolo našega lista, ampak z vsem učiteljstvom, ki se ne da tako nezaslišano žaliti in napadati, kakor je to storil „Narod“. Naj torej le blati in napada in izkuša škodovati našemu poštenju in našim podjetjem, mi nimamo nobenega strahu pred bodočnostjo. Iz vsega je razvidno, da je „Narod“ komaj čakal, da odvrne učiteljstvo od sebe. To je naša mirna beseda na „Narodove“ grožnje. Za sedaj zaključujemo s svoje strani polemiko s tem listom. O drugi priliki se pa bodo oglasili naši somišljeniki. Klikica se izpremeni v maso. S to bodo morda le računali!

Šolske novice na Koroškem. V uradni „Klagenfurter Zeitung“ od dne 10. avgusta 1906 razpisuje okrajni šolski svet v Volspergu službo učitelja na šoli v Spodnjem Drávogradu, ki naj bi tudi za mesečnih 25 kron oskrboval ekspozituro pri Sv. Lovrencu na Ojstrici. Znanje slovensčine, ki je na omenjeni ekspozituri neobhodno potrebno, se ne zahteva. Zahtevamo od deželnega šolskega sveta, da nastavi takega učitelja, ki bo popolnoma vešč slovenskega jezika, kajti drugače je pouk na šentlovenski ekspozituri nemogoč. To zahtevamo iz pedagoških ozirrov.

Zopet nov grob. 16. t. m. smo spremili k večnemu počitku mladeniča ki ga je ugrabila neizprosna smrt. Pokojni Ivan Brátina, četrtoletnik c. kr. učiteljskega v Kopru, je bil rojen 6. maja 1886. pri sv. Tomažu na Vipavskem. Ljudsko šolo je obiskoval v domači vasi in v Kamujeh, kjer je tamošnji gosp. nad-

učitelj spoznal v njem redek talent ter ga je pričel na dovoljenje njegovih staršev pripravljati za nadaljne študije. — L. 1900 je vstopil na c. kr. priprav. za učiteljske v Sežani, potem pa na c. kr. učiteljske v Kopru, kjer je izvršil tri tečaje z jako dobrim vspehom. A dalje mu ni pustila nemila bolezen, ki ga je že v drugem letu nadlegovala; dobil je namreč bolezen v nogi, da ni mogel več stopiti na njo in to zaradi nezdravega stanovanja v Kopru. Dve leti ga je mučila bolezen, poizkusil je vsakovrstne pripomočke, odkar pa je bil v ljubljanski bolnišnici operiran, je bolehal bolj in bolj, dokler ni 14. t. m. izdahnul preblage duše. — Najhujše muke in bolečine je voljno prenašal, upajoč zopetnega ozdravljenja, a ni se mu želja uresničila. Živel je, a solnce sreče mu ni sijalo, le s trnjem mu je bila preprežena kratka pot življenja. „Le ena se želja je Tebi spolnila, v zemlji domači da truplo leži“. Kako so ga že sedaj domačini spoštovali, je pokazal njegov pogreb. Žalostinke so peli dijaki učiteljskega in gimnazije pod vodstvom g. Črnigoja. Nagrobni govor je imel njegov bivši učitelj in stric g. Vodopivec. Mnogemu je rosila solza žalosti in sočuvstva na izprevodu mlade žrtve. Naj mu bo zemljica lahka!

Razoroževanje v Italiji? Angleški listi so prinesli neverjetno vest, da namerava italijanska vlada jeseni predlagati parlamentu, naj se armada zniža od 12 na 8 vojev, ker državna sredstva ne pripuste, zdrževati armado v sedanjih velikosti. Ali bi ne bilo kaj enakega koristno tudi za Avstrijo? Koliko bi bilo denarja za prosvetne namene!

Dež. šolski nadzornik Peter Končnik je šel na daljši dopust in se baje ne vrne več, temveč gre v pokoj.

V Dobropoljah na Dolenjskem zidajo novo šolsko poslopje.

Rusija obsega šesti del površine zemeljske krogle. Nad 50 krat je večja nego Japonska in meri 22,212.962 štirijaških kilometrov.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1795.

Kranjsko.

Na dvorazredni ljudski šoli v Vrbovem se razpisuje nadučiteljsko in 2. učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 22. septembra 1906.

Prosilec, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 21. avgusta 1906.

Št. 1329.

Na štirirazredni ljudski šoli v Dol. Logatecu se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 19. septembra 1906.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatecu, dne 18. avgusta 1906.

Štajersko.

Na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno ali provizorično nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje se naj pošljejo predpisanim potom semkaj do 15. septembra 1906.

Učitelj ima dve sobi, kuhinjo, klet, mali vrt in prosto kurjavo. Ena soba je meblirana.

Krajni šolski svet Sv. Duh na Ostrem vrhu, okraj Arnfels, pošta Leutschach, dne 18. avgusta 1906.

Jakob Vališer, načelnik.

Tržaško.

Na otroškem vrteu „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ v Rojanu se razpisuje služba otroške vrtnarice.

Plača znaša letnih 600 kron.

Službo bude nastopiti 15. septembra 1906.

Brezkolekovane prošnje naj se vpošljejo najdalje do 12. septembra 1906 pod naslovom: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

V Ljubljani, dne 25. avgusta 1906.

Last učiteljskega tiskovnega društva

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča slavnim krajnim šolskim svetom
šolskim vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastonj. Postrežba točna.

Naročene tiskovine se prično razpošiljati početkom septembra.

Tudi vse tiskovine za županstva ima naša tiskarna po prejšnji
ceni v zalogi.

Naša tiskarna sprejema vsa v to stroko spadajoča dela ter
jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.

Zahtevajte „Učiteljskega tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Veronika Kenda

LJUBLJANA, Dunajska cesta 20.

Glavna
zaloga Jos. Petričevih zvezkov.

Priporoča svojo veliko zalogo papirja,
pisalnih risalnih in vseh v to stroko spadajočih
predmetov.

Zaloga Jos. Petričevih zvezkov na drobno in debelo.

Najnižje cene. — Postrežba točna.